

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

Бендера І. М.
Кам'янець–Подільський аграрно-технічний університет

ПАСПОРТИЗАЦІЯ РОБОТИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Приведена інформація із методики складання навчально-методичних комплексів (паспортів) науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Постановка проблеми. Основною метою Болонської угоди є побудова Європейської зони вищої освіти, яка повинна забезпечити великомасштабну мобільність студентів через уніфікацію основних ланок навчального процесу, створення механізмів прозорого доступу до ознайомлення з матеріальною базою, педагогічними технологіями, науковими школами, окремими вченими-педагогами з метою можливого вибору вищого навчального закладу, його підрозділів (кафедр) для вивчення окремих дисциплін чи змістових розділів. Це можливо тільки при проведенні паспортизації навчального процесу, а саме складання навчально-методичних комплексів (паспортів) факультетів, кафедр, дисциплін, лабораторій, робочих місць, базових місць практик, специфічних підрозділів – бібліотек, спортивних споруд, гуртожитків. Тому напрям досліджень актуальний, а проблема піднята своєчасно.

Аналіз останніх досліджень з теми. Питанням паспортизації навчального процесу присвячені наукові дослідження І. М. Бендери, А. В. Рудя, І. О. Мошенка, О. М. Соколовської, С. М. Замойського, В. І. Дуганця, Г. В. Лубніної, В. І. Овчарука, І. Д. Герасимчука [1; 2; 3; 4]. Окремі питання паспортизації розглядали як супутні до основних напрямів досліджень в Г. Б. Гордійчука, О. Г. Романовського [5; 6]. Концептуальні засади методичного забезпечення навчання за кредитно-модульною системою приведені у відповідному “Положенні...” [8]. Цінні педагогічні ідеї з методичного забезпечення приводить в своїх дослідженнях з питань організації дистанційної форми навчання професор С. О. Сисоєва [9].

Виходячи із професійної підготовки агроінженерних фахівців у вищих навчальних закладах як об'єкту досліджень та необхідністю методичного забезпечення навчального процесу як предмету досліджень *метою наукових досліджень* є систематизація і наукове обґрунтування комплексу методичних матеріалів науково-педагогічного працівника.

Відповідно до об'єкта, предмета і мети визначені наступні задачі досліджень:

– проаналізувати досвід вищих навчальних закладів із документального регламенту роботи науково-педагогічних працівників та офіційну нормативну базу;

– виділити із приведеного аналізу інформацію, яка може бути основною для систематизації і вироблення певних оптимальних рішень та рекомендацій;

– привести рекомендації щодо створення методичного комплексу (паспорту) з регламенту роботи науково-педагогічного працівника.

Виклад основного матеріалу. Робочий час науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації визначається обсягом їх навчальної, методичної, наукової, організаційної та виховної роботи. Навчальне навантаження науково-педагогічних працівників планується щорічно на поточний навчальний рік, виходячи з середньотижневої тривалості робочого часу 36 годин (з урахуванням часу на відпустки та святкові дні), відображається в індивідуальних планах роботи.

Обсяг навчальної роботи науково-педагогічних працівників в облікових годинах становить їх навчальне навантаження, яке визначається для конкретного науково-педагогічного працівника (у межах мінімального та максимального) з урахуванням виконання ним методичної, наукової, організаційної й виховної роботи та особливостей і структури навчальної дисципліни, а також кількості дисциплін, які він викладає. Це стосується також навчальних дисциплін, які лише запроваджуються і потребують від науково-педагогічного працівника значних витрат часу на розробку курсу лекцій і відповідного методичного забезпечення.

Визначаючи індивідуальні плани роботи професорсько-викладацького складу, завідувач кафедри повинен враховувати особливості кожного виду роботи і забезпечувати оптимальне використання творчого потенціалу кожного науково-педагогічного працівника. Читання лекцій повинно плануватися тільки професорам, доцентам і старшим викладачам обсягом

не менше 100 год. на навчальний рік. Залучення до лекційних занять асистентів можливе лише з дозволу директора інституту (декана факультету) на поточний навчальний рік. Бажано планувати лекторіві проведення практичних, семінарських та лабораторних занять хоча б з однією навчальною групою лекційного потоку.

Планування робочого часу науково-педагогічного працівника здійснюється на поточний навчальний рік і фіксується в індивідуальному плані роботи науково-педагогічного працівника. Індивідуальні плани складаються всіма науково-педагогічними працівниками (штатними, сумісниками, працюючими з погодинною оплатою), розглядаються на засіданні кафедри й підписуються завідувачем кафедри. Індивідуальний план завідувача кафедри підписує декан факультету (директор інституту). Підставою для планування навчального навантаження науково-педагогічного працівника є дані для розрахунку обсягу навчальної роботи, які деканати до 30 березня надають на кафедри, що забезпечують викладання відповідних дисциплін.

Розрахунок робочого часу науково-педагогічних працівників проводиться відповідно до “Положення про планування та облік педагогічного навантаження викладачів”, затвердженого наказом ректора. Норми часу для розрахунку обсягу навчальної роботи є обов'язковими, змінювати ці норми або додавати інші види навчальної роботи неприпустимо [10].

Навчальне навантаження розраховується, виходячи з астрономічної години (60 хвилин), крім аудиторних занять, де академічна година (45 хвилин) зараховується як облікова година.

Методична, наукова, організаційна та виховна робота науково-педагогічних працівників планується у відповідних розділах індивідуального плану роботи на навчальний рік із зазначенням конкретних підсумкових результатів. Переліки основних видів методичної, наукової, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників мають орієнтовний характер і за рішенням кафедри можуть доповнюватися іншими видами робіт, які вони виконують.

Заповнюючи розділ “Навчальна робота”, необхідно розподілити навчальні години з бюджетними студентами та з контрактними, у тому числі іноземними студентами (хоча це твердження не є обов'язковим). Якщо заняття з контрактними студентами проводяться в окремих групах, розрахунок навчального навантаження науково-педагогічного працівника

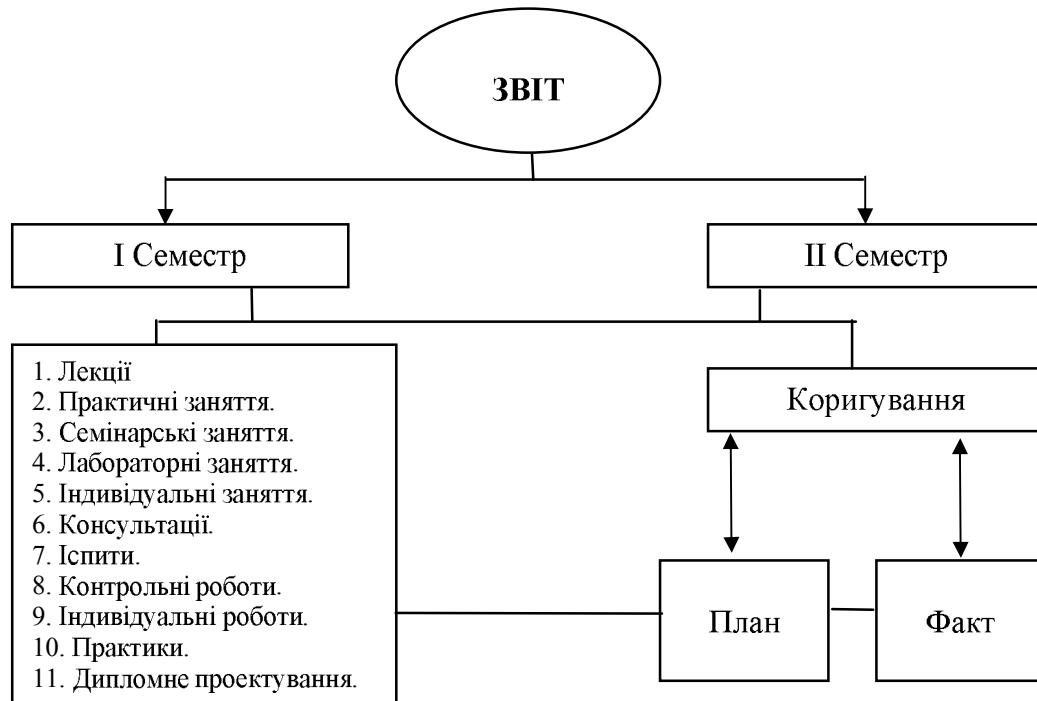
здійснюється за всіма запланованими видами навчальної роботи. У разі навчання студентів-контрактників у загальних потоках (групах) розрахунок проводиться тільки за видами індивідуальної роботи науково-педагогічного працівника зі студентом (екзамени, перевірка індивідуальних семестрових завдань) та пропорційно частці студентів-контрактників – з консультацій та заліків [11].

На період відряджень, хвороби, перебування на підвищенні кваліфікації тощо науково-педагогічний працівник звільняється від виконання всіх видів робіт, передбачених індивідуальним робочим планом. Встановлене йому на цей період навчальне навантаження виконується іншими науково-педагогічними працівниками кафедри в межах 3 6-го динного робочого тижня та максимального навчального навантаження за рахунок зменшення їм обсягу методичної, наукової та організаційної роботи або шляхом залучення у визначеному порядку науково-педагогічних працівників з погодинною оплатою праці. Після виходу науково-педагогічного працівника на роботу на період, що залишився до завершення навчального року, йому визначається відповідне навчальне навантаження та обсяг методичної, наукової й організаційної роботи в межах 36-годинного робочого тижня.

Хід виконання індивідуальних планів науково-педагогічних працівників повинен періодично перевірятися шляхом обговорення на засіданнях кафедри з критичною оцінкою якості виконання кожного виду робіт, вимогою особистого пояснення кожним виконавцем причин низької якості, несвоєчасності виконання або невиконання роботи, передбаченої планом.

До 1 липня "Звіт про виконання навчального навантаження науково-педагогічними працівниками кафедри за навчальний рік" подається до навчального відділу університету (рис. 1).

Облік навчальної роботи науково-педагогічних працівників здійснюється за фактичними витратами часу. Наприкінці навчального року завідувач кафедри зобов'язаний оцінити якість виконання індивідуального плану роботи кожним науково-педагогічним працівником і зробити відповідний запис у розділі "Висновки завідувача кафедри про виконання індивідуального плану". При підведенні підсумків навчального року на засіданні кафедри питання про виконання індивідуальних планів професорсько-викладацьким складом є одним з головних (рис. 3).

Рис. 1. Алгоритм звіту науково-педагогічного працівника за виконання навчального навантаження

Для покращення процесу навчання і створення оптимальної системи навчально-методичної документації розроблено паспорт науково-педагогічного працівника, який містить всі документи, з якими працює науково-педагогічний працівник або завідувач кафедри за потреби протягом навчального року.

Паспорт науково-педагогічного працівника містить такі документи:

- анкету науково-педагогічного працівника;
- копії дипломів, атестатів і посвідчень, копії свідоцтв про підвищення кваліфікації;
- перелік дисциплін, які він викладає;
- робочі навчальні програми;
- календарні плани проведення лабораторних занять;
- навчально-методичні комплекси дисциплін (паспорта дисциплін);
- тему і план науково-дослідної роботи;
- інструкційно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні семестрові завдання для самостійної роботи студентів з навчальних дисциплін;
- методичні матеріали для студентів з питань самостійного

опрацювання фахової літератури, написання курсових робіт і дипломних проектів;

– контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять;

– контрольні роботи з навчальних дисциплін для перевірки рівня засвоєння навчального матеріалу;

– звіт про виконання наукової, методичної, організаційної та виховної роботи, план про виконання наукової, методичної, організаційної та виховної роботи;

– копії патентів і авторських свідоцтв, список наукових та навчально-методичних праць, матеріали з впровадження наукових розробок;

– план виховної роботи;

– список групи академкерівника;

– допомога підшефним організаціям, допомога підрозділам університету.

В анкеті науково-педагогічного працівника вказують:

– прізвище, ім'я та по батькові, рік народження;

– кафедру, де він працює, вчений ступінь, вчене звання, посаду;

– загальний стаж роботи та педагогічний стаж, який навчальний заклад закінчив;

– основну спеціальність, аспірантуру, наукову спеціальність, які дисципліни викладає, педагогічне навантаження за минулий рік, педнавантаження на поточний навчальний рік;

– кількість науково-методичних публікацій, авторських свідоцтв та патентів і публікацій за останні п'ять років, тему наукової роботи, місце та дату останнього підвищення кваліфікації;

– домашню адресу та підпис науково-педагогічного працівника з вказаною датою заповнення (рис. 4).

У кінці навчального року підводять підсумки щодо виконаної навчальної, виховної та методичної роботи. Дані записують у вигляді таблиці і цей документ називають “Звіт про виконання наукової, методичної, організаційної та виховної роботи за 1 та 2 семестри 200_ - 200_ навчального року” (рис. 2, рис. 5).

Також записують години проведених лекцій, семінарів, лабораторно-практичних робіт з початку навчального року, визначають фактичне значення і порівнюють із плановим, вносять корективи навчального доручення на наступний навчальний рік.

Рис. 2. Алгоритм річного звіту кафедри за виконання навчальної, наукової, виховної, методичної та організаційної роботи

Науково-педагогічний працівник під час написання звіту користується нормативами для планування та обліку методичної, наукової, організаційної та виховної роботи науково-педагогічних працівників. Нормативами вказуються види роботи, нормативи часу, години. За звітами науково-педагогічних працівників складають зведений звіт кафедри [12].

Паспорт дисципліни, лабораторії, робочих місць та паспорт науково педагогічного працівника зберігають разом з матеріалами кафедри і оновлюють на початку кожного навчального року.

Кафедра _____

ЗВІТ
науково-педагогічний працівник
(НПП) _____

Назва дисципліни	Курс	1 семестр			2 семестр			Всього за навчальний рік			Разом
		Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	

Назва дисципліни	Курс	1 семестр			2 семестр			Всього за навчальний рік			Разом
		Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	Лекції	В т.ч. лабораторно-практичних занять	Разом	
Виконано з початку навчального року, год.											
Планове навантаження, год.											
Корегування навчального доручення, год.											

Підпис науково-педагогічного працівника _____
 Зав. кафедрою _____
 * авторський варіант

Рис. 3. Форма звіту НПП за виконання навчального плану

АНКЕТА	
ІІІ, координатора навчання студента за КМС	
1. Прізвище, ім'я, по батькові	_____
2. Посада	_____
3. Число, місяць та рік народження	_____
4. Базова освіта	_____
5. Назва та рік закінчення базового навчального закладу	_____
6. Кваліфікація	_____
7. Науковий ступінь, з якого року	_____
8. Вчене звання, з якого року	_____
9. Рік та місце захисту дисертації	_____
10. Тема дисертаційної роботи	_____
11. Тема наукової роботи	_____
12. Науковий доробок на _____ рік: монографій _____; наукових праць _____; методичних праць _____; навчальних посібників _____ (підручників) _____; патентів (авторських свідоцтв) _____	
13. Тематика консультативної роботи	_____
14. Дисципліни, які викладаються	_____
15. Постійне громадське доручення	_____
16. Загальний стаж роботи в університеті	_____

Рис. 4. Форма анкети ІІІ, координатора навчання студента за КМС

_____					
(назва вищого навчального закладу)					
_____					
(назва інституту)					
Кафедра _____					
Директор ІМЕСГ _____ / _____ /					ЗАТВЕРДЖУЮ
“ _____ ” _____ 200__ р.					
З В І Т					
<i>про виконання наукової, методичної, організаційної та виховної роботи</i>					
<i>за 1 та 2 семестри 200__ -200__ навчального року</i>					
Викладач _____					
Посада _____					
Кількість ставок _____					
№ з/п	Найменування видів робіт	Одиниця виміру	Обсяг	Норматив часу	Фактичний обсяг годин
1	Навчальна робота				
2					
3					
і т.д.					
	Наукова робота				
1					
2					
3					
і т.д.					
	Виховна робота				
1					
2					
3					
і т.д.					
	Методична робота				
1					
2					
3					
і т.д.					
	Організаційна робота				
1					
2					
3					
і т.д.					
	Разом				

* авторський варіант

Рис. 5. Форма річного звіту ІПП

Висновки і шляхи подальших досліджень. Паспорт науково-педагогічного працівника вищого навчального закладу складений за наведеними рекомендаціями являє собою оптимізований набір нормативно-методичних документів, використання яких:

- піднімає на новий рівень педагогічну діяльність;
- є матеріалом для вивчення студентами, які навчаються в режимі КМС з метою вибору викладача;
- є інформацією для контролю зі сторони адміністрації за виконанням індивідуального плану викладача;
- є інформація для подання її на конкурси щодо роботи науково-педагогічного працівника в інших навчальних закладах.

Використана література:

1. Бендера І. М. Паспортизація навчального процесу у ВНЗ / І. М. Бендера, А. В. Рудь, І. О. Мошенко // Вища аграрна освіта: інформаційний вісник. – 26 берез. – 2005. – С. 3-5.
2. Соколовська О. М. Паспортизація навчального процесу у ВНЗ / О. М. Соколовська, І. М. Бендера, С. М. Замойський // Перспективна техніка і технології. – 2005 : матеріали Міжнар. студ. наук.-практ. конф. – Миколаїв, 2005. – С. 118-119.
3. Журнал обліку та планування роботи викладача / уклад В. І. Дуганець, І. М. Бендера, Г. В. Лубніна та ін. – 2-е вид., доп. та уточ. – Кам'янець-Подільський, 2004. – (Ухв. метод. радою пр. № 5 від 17.05.04 р).
4. Овчарук В. І. Методична робота викладачів аграрних закладів освіти / В. І. Овчарук, І. М. Бендера, І. Д. Гарасимчук // Педагогіка – основа підготовки фахівців у аграрних закладах освіти : матеріали наук.-метод. конф. / за заг. ред. В. І. Овчарука, І. М. Бендери, І. Д. Гарасимчука. – Кам'янець-Подільський, 2005. – С. 3-5. – (Додаток до зб. наук. пр. ПДАТУ).
5. Гордійчук Г. Б. Використання “кейс”-методу як засобу забезпечення професійної спрямованості викладання загальноосвітніх предметів у ПТНЗ / Г. Б. Гордійчук // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. пр. / редкол.: І. А. Зазюн (голова) та ін.. – К.; Вінниця, 2004. – Вип. 4. – С. 209-215.
6. Романовський О. Г. Теоретичні і методичні основи підготовки інженера у вищому навчальному закладі до майбутньої управлінської діяльності : автореф. дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / О. Г. Романовський. – К., 2001. – 40 с
7. Методичні рекомендації щодо впровадження в аграрних ВНЗ України III-IV рівнів акредитації окремих нормативних і навчально- методичних матеріалів з кредитно-модульної системи організації навчального процесу / [С. М. Кравченко, Т. Д. Іщенко, Н. А. Демешкант та ін.]. – К. : Аграрна освіта, 2005. – 56 с.
8. Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 23.01.2004 № 48.
9. Сисоєва С. Дистанційне навчання: проблема творчого розвитку учнів / Світлана Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. – 2004. – Вип. 1. – С. 37-45.
10. Положення про планування та облік навантаження наукових працівників НАУ / [розроб.: А. В. Шостак]. – К. : Вид-во НАУ, 2002. – 21 с
11. Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах. Наказ Міносвіти від 02.06.93р. № 161 // Зб. нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – К. : УАЗТ, 2003. – Вип. 1. – С. 191-211.
12. Перелік основних видів методичної роботи педагогічних і науково- педагогічних працівників вищих навчальних закладів : зб. нормативних актів України щодо організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. – К. : УАЗТ, 2003. – Вип. 1. – 420 с.
13. Истомин Е. И. Формирование нормативно-правовых механизмов модернизации отечественного образования. – СПб. : РГПУ им. А. И. Герцена, 2002. – Вып. 3. – 192 с.

14. Паламарчук В. І. Науково-методичне забезпечення самостійної роботи слухачів та студентів // Організація самостійної роботи слухачів в умовах інформаційного суспільства : матеріали наук.-метод. конференції, 14 грудня 2001 року. – О. : ОРІДУ, 2002. – 275. – 282 с.

БЕНДЕРА И. Н. Паспортизация работы научно-педагогического работника высшего учебного заведения.

Приведена інформація из методики составления учебно-методических комплексов (паспортов) научно-педагогических работников высших учебных заведений.

BENDERA I. N. The scientific-pedagogical employee rating in the higher educational establishment.

The information according to the technique compilation educational methodical-complexes (passports) of the scientific-pedagogical employees in the higher educational establishment was brought.

Бєлікова Н. О.
Луцький інститут розвитку людини
Університету “Україна”

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ З ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті проаналізована сутнісна характеристика і структура поняття “компетентність”, а також визначено основні педагогічні особливості формування професійної компетентності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації.

Соціально-економічні перетворення у сучасному суспільстві виявили ряд соціальних проблем, однією з яких є безробіття, у тому числі і серед фахівців з вищою освітою. Вирішення зазначеної проблеми не можливе без модернізації вищої освіти, в здійсненні якої пріоритетне значення надається проблемі формування соціально-професійних компетенцій майбутніх фахівців.

Процес входження України до європейського освітнього і наукового простору пов'язаний із зростанням вимог до рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, зокрема з фізичної реабілітації, від якості знань і умінь яких значною мірою залежить рівень розвитку ринку реабілітаційних та фізкультурно-оздоровчих послуг.

Метою статті є визначення теоретичних аспектів професійної компетентності майбутнього фахівця з фізичної реабілітації.

Для виявлення сутнісної характеристики і визначення структури і змісту поняття “компетентність” нами були проаналізовані його теоретико-